

In memoriam:

PROFESORUL ROBERT FICHEUX

*Prof. IOAN ȘTEFAN HANCIU
Liceul Sportiv, Alba Iulia*

În luna august (2008) se comemorează 110 ani de la nașterea lui Robert Ficheux, un neobosit cercetător al pământului românesc și un mare prieten al poporului roman, trecut în neființă în anul 2005, la venerabila vârstă de 107 ani !

Născut la 12 august 1898 la Saint-Omer (Pas de Calais) în Franța, își face studiile primare în satele unde au fost institutori parinții sai la Billy-Berclau, Leforest, Hénin-Liétard. Între 1910-1914 –studii secundare la Liceul din Douai (internat).

În perioada 1914-1917 studii întrerupte: refuzând să urmeze studiile la Gand (sub control german), este considerat ca “prizonier civil” și silit să muncească în spatele frontului. În 1917, orașul Hénin-Liétard este evacuate și familia se deplasează spre Belgia (Rixensart), din aprilie până în august (tatăl fiind mobilizat în Franța). În perioada septembrie 1917-noiembrie 1918, își satisface serviciul militar la Bergerac. Susține bacalaureatul la litere și filosofie la liceul Louis le Grand din Paris (1918 și 1919) și lucrarea de licență : istorie și geografie.

Între 1920-1922 funcționează ca pedagog la liceul Turgot. Obține Diploma de studii superioare cu Albert Demangeon susținând expunerea : **“Partea răsăriteană a Masivului Bihor-eseu monografic”**, sub îndrumarea lui Emmanuel de Martonne. Din aprilie până în octombrie 1921 întreprinde prina călătorie în România împreună cu alți patru studenți și Emmanuel de Martonne.

1923-1924: pregătirea concursului pentru postul de profesor universitar la Paris.

În intervalul 1924-1927 este unul dintre primii angajați ai Institutului Francez de Înalte Studii din România, nou creat la

București unde este numit secretar și de unde întreprinde cercetări în teren pentru lucrarea de profesor universitar (trecută la București în 1945).

Între 1927-1932 îl regăsim ca profesor de istorie și geografie la liceul H. Wallon din Valenciennes și apoi între 1932 și 1935, din nou la Institutul Francez de Înalte Studii din București, condus de Alphonse Dupront, și secretar general al Misiunii Universitare Franceze din România.

În 1935 se casătorește cu Marguerite Rey, fca unui jurist francez de pe lângă Comisia Europeană a Dunării de la Galați.

Perioada cuprinsă între 1935 -1938 este legată de Universitatea din Cluj, unde ocupă funcția de profesor. Urmează succesiv ocuparea următoarelor funcții:

- 1938-1942: profesor la liceul din Beauvais;
- 1942-1945: asistent al Facultății de Litere din Rennes (cu excepția unei luni lucrate ca profesor la liceul din Orléans între noiembrie și decembrie 1943);
- 1945-1946: profesor la liceul Michelet din Vanves;
- 1946-(ianuarie) 1948: profesor la liceul Marcellin Berthelot din Saint-Maur -des -Fossés.

În 1947 este înscris pe listele de aptitudini ale Învățământului Superior, pentru ca între 1948-1963 să funcționeze ca profesor la liceul Carnot din Paris.

În 1949-1950 este contactat de UNESCO pentru a redacta o broșura despre învățarea geografiei și pregătește și conduce un seminar internațional care s-a ținut la Québec între iulie-august 1950 (urmând în același timp cursurile sale la Carnot).

Între 1951-1953 este detașat ca cercetător stagier la CNRS pentru a termina teza sa de

cecetare. Grave probleme de sanatate l-au împiedicat însa, și întrucât contractul sau pe doi ani a expirat, întrerupe cercetarile și se consacra mai mult activității pedagogice.

Între 1952 și 1956 i se propune o catedră la Besançon dar o refuză, precum și la Alger, căreia nu-i dă însă curs.

La 23 septembrie 1963 se retrage din sistemul Educației Naționale. Îl regăsim ca profesor cu contract la liceul Carnot (1963-1965), urmat de conferențiar la Institutul Catolic din Paris.

Între 1968-1971 primește funcția de a conduce un curs la Centrul Național de Limbi Orientale. În luna august 1969 este invitat de către Societatea de Științe Geografice din România, invitație repetată în septembrie 1972, cu ocazia comemorării centenarului nașterii lui Emmanuel de Martonne.

Încetează definitiv activitatea de instruire în iulie 1972, pentru ca în februarie 1974 să survină decesul soției sale, doamna Ficheux.

În perioada 1976-1986, reîncepe cercetările despre România, pornind de la publicațiile (revistele) pe care putea să le primească din nou și întreprinde câteva calatorii în țara noastră. În aprilie 1979 însoțește în România, într-o călătorie organizată de către profesorul de liceu Janson de Sailly, urmată de o altă vizită întreprinsă în iulie 1980 cu ocazia unui colocvii franco-român de geografie. În 1981 participă la Cluj la un colocvii despre regiunile carstice.

Între 1986-1993 pune la punct manuscrisul definitiv al tezei sale, fiind multiplicat pe loc câteva exemplare din acesta. În 1991 și 1992 calatorește în România pentru a prezenta rezultatele cercetărilor sale tratate în teza de doctorat care va fi publicată sub egida Academiei Române la București, în anul 1996 (distribuită câtorva biblioteci și laboratoare interesate de aceasta).

Pentru întreaga sa activitate desfășurată pe tarâmul științific și al cercetării, profesorul Ficheux a fost decorat cu următoarele distincții franceze: *Cavaler al Academiei* în 1938; *Ofițer de Instrucție Publică* în 1948; *Comandant al Palmelor Academice* în 1998.

Din parerea statului român a fost recompensat cu următoarele distincții: *Laureat al unei burse de către regale Ferdinand I al României* în 1930; *Cavaler al Meritului Cultural român* în 1934; *Membru corespondent al Academiei române* (titlu nevalidat de către noul guvern); *Membru corespondent* (oficializat) *al Academiei române* în 1991, acordat la cea de a 125-a aniversare de la înființarea Academiei.

Întreaga opera a celui care și-a legat numele și activitatea de cercetare de studiul geografic al Munților Apuseni, în calitate de elev și ulterior colaborator al lui Emmanuel de Martonne, părintele geomorfologiei franceze- marturisește despre marea cultura a lui Robert Ficheux, despre calitățile sale de observator și despre atașamentul său față de pamântul românesc și fața de poporul sau. Ea poate fi utila tuturor cercetătorilor interesați de Transilvania sub aspect geografic, istoric și etnologic. Bibliografia profesorului Ficheux este extrem de bogată și este ilustrată cronologic în cele ce urmează.

1922-23. Articole destinate mării enciclopedii: București, Cluj, Galați, Cernauți;

1924. Les forceries de Hoelaert (*Serele pentru culturi timpurii din Hoelaert*), ANN. Géogr.;

1925. O minune din Franța - refacerea regiunilor devastate. Natura, București;

1926. Franța pustiită II. Natura 15 (5) : 9-11, Franța pustiită III. Natura 15 (6) : 6-12.;

1927. Une foire aux filles en Roumanie (*Un târg de fete în România*). L'Ethnographie, Soc. Ethnogr. Paris:393-406.

Bucarest. Annales de géographie., 201 : 213-231 Vergez-Tricom G. et Ficheux R.;

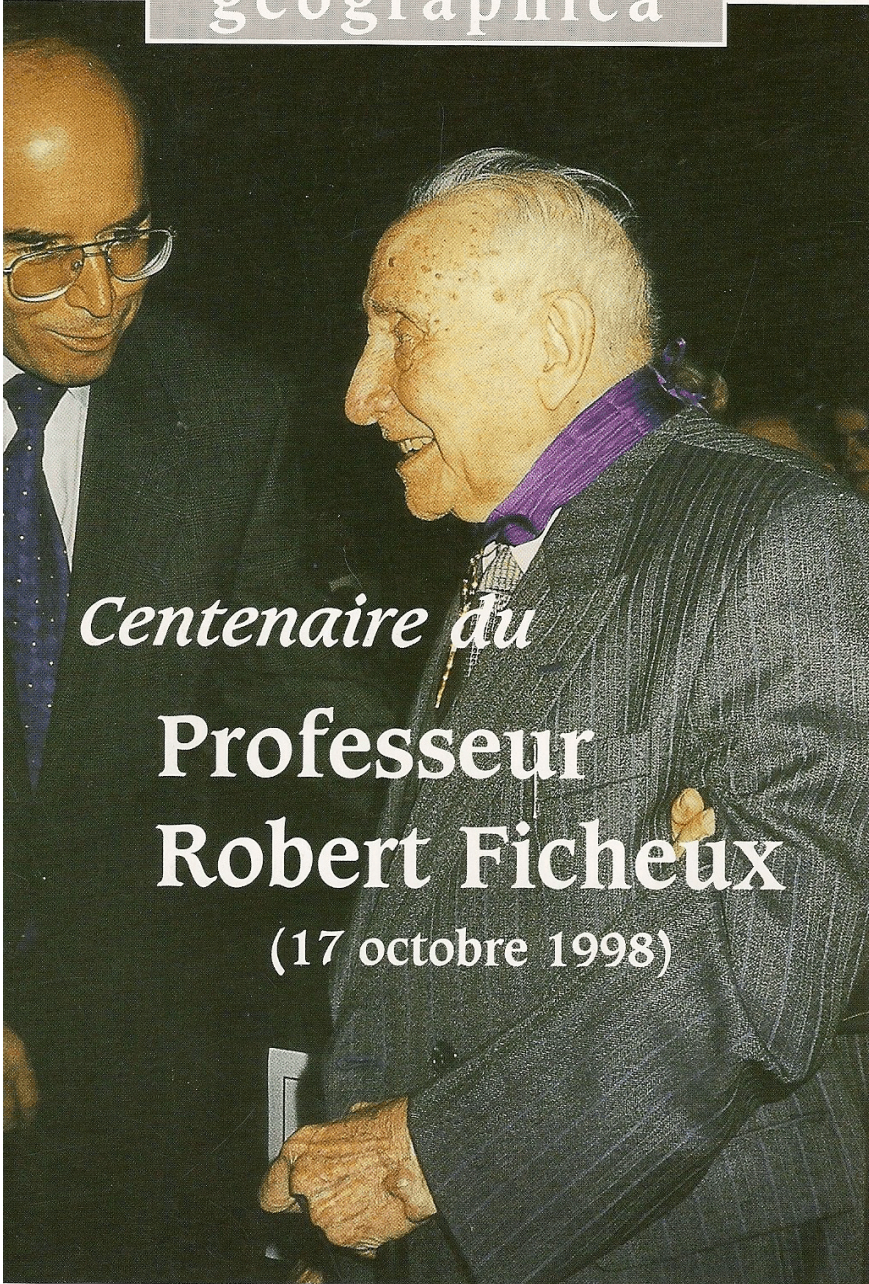
1928. Les niveaux de base panoniques dans le massif du Bihor (Roumanie). (*Nivelele de bază panonice în masivul Bihor*). Bull. Ass. Géogr. fr.,23-24:38-40.

1929. Remarques sur le réseau hydrographique du Bihor septentrional (Munții Apuseni) (*Privire asupra rețelei hidrografice din nordul Bihorului*), Mélanges Inst. Fr. Hautes Etudes en Roumanie, Buc, 1: 85-110.

1999/I bis
171e année)

acta
geographica

N° 117 bis
(n° 1492 bis)

Centenaire du
Professeur
Robert Ficheux
(17 octobre 1998)

Munții Apuseni. pp. 161-182, în: Transilvania, Banatul Crișana Maramureșul, Bucarest.

Villages de France et de Roumanie (*Sate din Franța și din România*). Ibidem.

1930. Causeries géographiques sur la Roumanie: (1) Paysages de France et de Roumanie; (*Conversație geografică despre România: (1) Peisaje din Franța și din România*); Bull. Soc. roy. roum. Géogr. 1929, 48 (28): 3-32. (2) Villages de France et de Roumanie (*Sate din Franța și din România*). id.: 33-35.

1931. Le tourisme en Roumanie et les villages roumains. L'amitié franco roumaine du Nord de la France, (*Turismul în România și satele românești. Prietenia franco română din nordul Franței*), avril 1931: 5-10.

1932. Le bassin de Beiuș. (*Bazinul Beiușului*). Bull. Soc. roy.; roum. Géogr., 51: 2pp.

1933. Comment j'enseignais la géographie au lycée de Valenciennes; (*Cum predau geografia la liceul din Valenciennes*); "Soveja", Bucarest, an. 1: 3-19.

1934. Itinéraires touristiques dans les "Munții Apuseni". (*Itinerarii turistice în Munții Apuseni*). Touring-club României, 31 mars 1934. 12-23.

1935. Doua cursuri vechi ale Mureșului; Bull. Soc. roy. roum. Géogr., 53 (1934): 386-391.

1937. Esquisse morphologique du pays d'Abrud. (*Schița morfologică în Țara Abrudului*). Bull. Soc. roy. roum. Géogr., 55 (1936): 170-175.

Terrasses et niveaux d'érosion dans les vallées des Monts Apuseni. (*Terasele și nivelele de eroziune în vaile Munților Apuseni*). C.R. Scé. Inst. Géol. Roumaine, 21 (1932-1933)/ 25-26.

1938. Observations sur les terrasses fluviales des vallées des Monts Apuseni. (*Observații asupra teraselor fluviale ale vailor Munților Apuseni*). C.R. Cong. int. Géogr. Amsterdam, vol. 2: 194-199.

1940. Les Monts de Trascau. (Munții Trascau). Bull. Ass. Géogr. fr., 125: 176-184.

1942. Les Motzi. (*Motii*). Bull. Ass. Géogr. fr., 142-143: 6-14.

1948. Sur l'origine des Portes de Fer danubiennes (*Originea Porților de Fier ale Dunării*).-en collaboration avec Melle Verges-Tricom, dans Compte Rendu de l'Academie de Sciences Paris.

1949. Vers la comprehension internationale. L'enseignement de la géographie. (*Înțelegere internațională. Învățarea geografiei*). Quelques conseils et suggestions pour UNESCO, Paris.

1950. Quelques problèmes géographiques de la Roumanie d'avant guerre. (*Câteva probleme geografice ale României dinainte de război*). P.V. Cercle d'études géographiques, Soc. Géogr. Lyon, 14: 105-108.

1952. Emmanuel de Martonne en Roumanie (Impressions et souvenirs). (*Emmanuel de Martonne în România. Impresii și amintiri*). Volume jubilaire de l'Institut de Géographie de Rennes.

1953. George Vâlsan géographe. (*Geograful George Vâlsan*). Bull. scient. roum., Paris.

1959. La Roumanie (*România*). Géographie Universelle Larousse Paris.

1961. Projet d'une synthèse sur la morphologie des Carpates roumaines, (*Proiectul unui sistem despre morfologia Carpaților românești*). Rev. Et. Roum., Paris, 7-8 ; 82-88.

1966. Le symposion sur l'enseignement de la géographie. (*Simpozionul dedicat învațării geografiei*). Ann. Géogr., 408: 204-207.

1970. La Câmpia Turzii . Rev. roum. Géol. Géophys. Géogr., sér. Géogr., 14 (1): 73-79.

Sur quelques livres roumains. (*Despre câteva cărți românești*). Rev. Hist.2 – guerre mondiale, 78: 101-108.

Tourisme et Karst en Roumanie. (*Turism și karst în România*). Rev. Etud. roum. Hommage à George Vâlsan (pour le 35-e anniversaire de sa mort). Stud. Cerc. Geol. Geofiz. Geogr., ser. Geogr., 17 (2) ; 233-237.

Marturisiri. Studii și cercetari, seria

géographie, tom 17, București

Hommage au professeur Vintilă Mihăilescu. (*Omagiu profesorului Vintilă Mihăilescu*)-pour son 80-ème anniversaire. Revue roumaine de géologie..., nr.1, tom 14. Autour de la Cheia Turzii (*Împrejurimile Cheii Turzii*). Stud. Univ. B.B.Cluj, ser. Geol. Geogr., 16 (2): 3-19.

L'évolution morphologique du Criș Repede. (*Evoluția morfologică a Crișului Repede*). Rev. roum. Géol. Géophys. Géogr., sér. Géogr., part I, 15 (1): 3-24; part II, 15 (2): 91-100.

Sur Titulescu (*Despre Titulescu*). Rev. Hist. 2-e guerre mondiale, 81: 113-116.

Problèmes majeurs de géomorphologie carpatique. (*Probleme importante ale geomorfologiei carpatice*). pp. 15-21, in: Travaux de Symposium de géographie physique des Carpats, Bucarest, 1970.

Témoignages sur Emmanuel de Martonne à l'occasion du centenaire de sa naissance. (*Omagiu lui Emmanuel de Martonne cu ocazia centenarului nașterii sale*). Stud Cerc. Geol. Geofiz. Geogr., Geogr. 20 (1): 5-34.

Témoignages (sur E. de Martonne). (*Omagiu lui E. de Martonne*). Stud. Univ. Babeș-Bolyai., ser. Geogr., Cluj: 7-14.

1977. La région du Padis. (Monts Apuseni). (*Regiunea Padișului*). Norois, 95 bis Poitiers: 197-204.

1981. L'aménagement de la moyenne montagne. Au profit de qui ? (*Amenajarea mediului montan. În folosul cui?*). Rev. roum. Géol. Géophys. Géogr; 25 (1): 31-34.

1985. Témoignages sur George Vâlsan (à l'occasion du centenaire de sa naissance). (*Omagiu lui George Vâlsan - cu ocazia centenarului nașterii sale*). Rev. roum. Géol. Géophys. Géogr., sér. Géogr., 29: 65-68.

1988. Sur une des plates-formes du pays d'Abrud – Roșia Montana. (*Pe una din formele plane ale Tarii Abrudului-Roșia Montana*). Stud. Cerc. Geo. Geofiz. Geogr., Geogr. 35: 15-19.

1990. Un grand ami, maître de la géographie roumaine: Vintilă Mihăilescu. (*Un prieten apropiat, părinte al geografiei românești: Vintilă Mihăilescu*). Stud. Cerc. Geogr., Bucarest, 37: 19-22.

Roumains et minorités ethniques en Transylvanie. (*Românii și minoritățile entice în Transilvania*). pp. 54-69, in: Etudes roumaines et aroumaines, P. H. Stahl ed. , Paris, Bucarest.

1996. Les Monts Apuseni (Bihor). Vallées et aplanissements. (*Munții Apuseni. Vai și suprafețe de nivelare*). Ed. Acad. Rom. Bucarest, 535 pp+ 22 pl. HT.

* * *

În așteptarea unei monografii bibliografice și a unui volum de lucrări din opera acestui francez cu aura de legenda înca regasibilă prin ponoarele Munților Apuseni, care i-au fost cele mai dragi , aducem un omagiu memoriei lui ROBERT FICHEUX.